

Jókai200 emlékkiállítás a Pápai Református Könyvtárban

Idén Jókai200 emlékét ünnepel az ország. Ennek keretében nyílt meg Múzeumok Éjszakájának előestéjén a „Milyen boldogok voltunk akkor!” – A gyermekarcú Jókai című kiállítás a Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményeinek Könyvtárában.

Schilde René

A Református Gimnázium mellett található Március 15. téren, a református templom előtti parkban Jókai és Petőfi mellszobra hívja fel a figyelmet a város két, egykori jeles diákjára. Ha a Kollégium bejáratán belépünk, a földszinti előtérben szintén az ő ábrázolásaikkal találkozhatunk, büszkén hirdetve a két, minden bizonnyal legnevesebb „exrefis” tanítványt.

Gyűjteményünk küldetése a dunántúli reformátusság, és ezen belül a Református Kollégium szellemi örökségének őrzése, ápolása, továbbadása. Ezért is tartottuk természetesnek, hogy a két híres pápai „refis” diák, Petőfi és Jókai előtt is tisztelegjünk, 2023-ban, illetve most, 2025-ben.

Jókai Mórról számos ábrázolás született életében, sokunk lelki szemei előtt ott lebeg az ősz szakállú, nagy mesélő képe. Mi egy másik Jókait állítottunk fókuszba. Egy kamasz ifjút, akit talán annyira nem ismer az irodalmat kedvelők széles köre. Nem a kész, érett, felnőtt író, hanem az útját kereső, támaszra szoruló ifjút, aki még nem tudja, hogy költő, építész vagy festő lesz-e majd. A témaválasztás nem véletlen, szinte adta önmagát. Pápán a kamasz Jókai élt, a református kollégium padjait a diák Móric koptatta.

AZ ELSŐ
NOVELLA

[illegible]

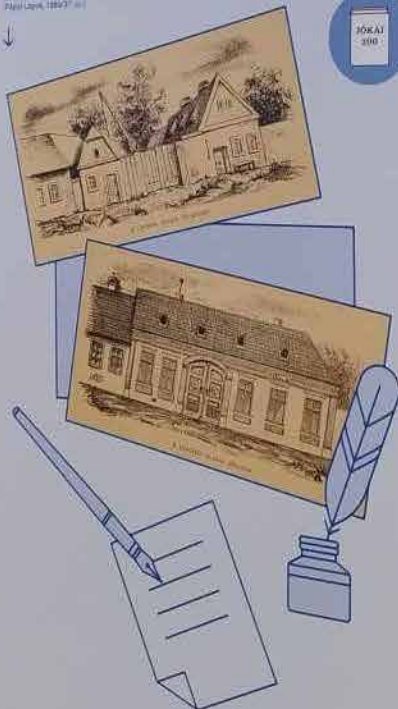
A Pápai székolt esztendő nagymerreken hozzájárult jókai rói hajjalmai-
kai kibontakozásához. Aktívan bekapcsolódott a képzőművészet munkájába,
mely nagyon inspirálóan hatott rá. Szerepelt saját verseivel, szavallta
mai kultúra műveit, olykor bírálatok is szerepet vállalt, de a novellák írása
előtérbe kerülte legközelebb.

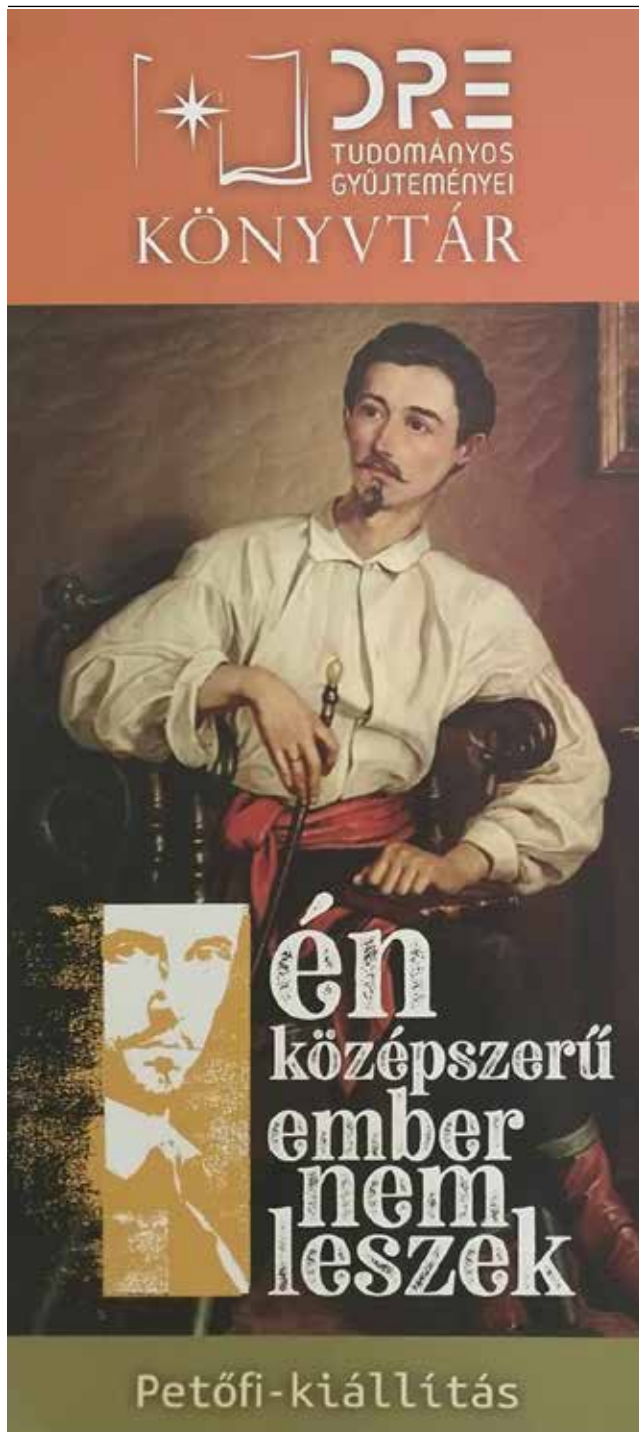
[illegible]

© 1999 by the American Psychological Association
0893-3200/99/\$12.00
DOI: 10.1037/0893-3200.13.4.555

TALAJ RA

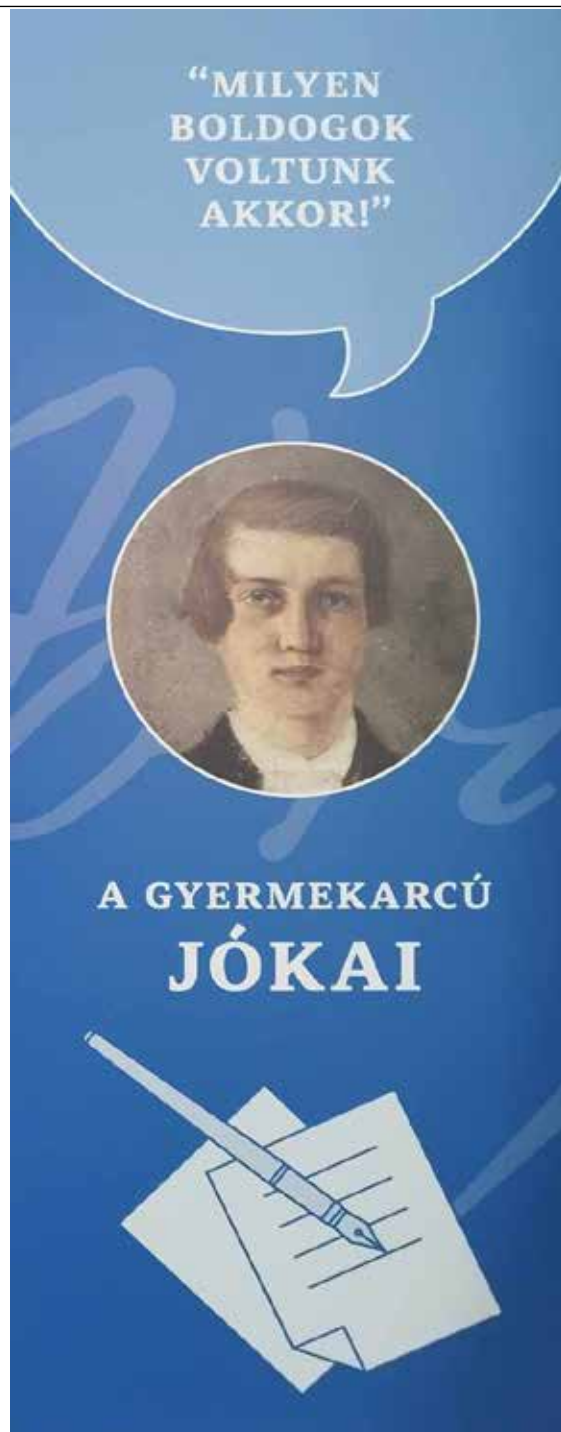
200

Hálásak lehetünk neki, hogy nem csak írt, hanem festett is, hiszen akkor nem készülhetett volna el az az önarckép, amellyel a kiállításunk számos pontján találkozhatunk. 18 éves korában, egy évvel a pápai diákév után, már Kecskeméten megörökítette magát, ennek köszönhetően nézhetünk ennek a szelíd, hipochonder, engedelmes, szorgalmas, sokoldalú ifjúnak a szemebe, akit a mi Jókainknak mondhatunk.

Szorgalmas, sokoldalú, de még nem kiforrott személyiség. Útkereső. Úgy, ahogy a 18 éves Petőfi is, aki azon morfondírozott itt Pápán, hogy színész legyen-e vagy költő. Nem véletlen, hogy a folyosón látható, egymás mellé elhelyezett két, őket megidőző lobogó ugyanazt a címet kapta: Útkeresés – Mi legyek?

Fontos, hogy ebben az útkeresésben egy fiatal kap-e támogatást, biztatást. Itt, Pápán mind Jókai, mind Petőfi megkapták ezt a támaszt. Elsősorban Tarczy Lajostól, akiről mindketten a legnagyobb elismeréssel írtak, na és persze Móric számára még ott volt Váli Ferenc, a sógor, a mentor, illetve a báty, Jókai Károly.

„A világ olyanná alakul, amilyenné a fiatalságot nevelik” – írta Jókai Mór az „És mégis mozog a föld” című regényében. A fiatal Jókai itt, Pápán, a Református Kollégiumban is megkapta azokat az impulzusokat, amelyek úgy formálták őt, hogy boldog és elégedett felnőtt váljék belőle.

„Nem kértem Istentől se gyönyört, se gazdagságot; csak munkabíró erőt; – s a munkában meg lett adva a gyönyör, meg a legnagyobb gazdagság: a független szabad ember életmódja. Legsötétebb hálátlanság volna tőlem – Isten és hazám iránt, – ha pályámnak egyetlen árnyoldalára is visszaemlékezném, ha tartogatnék lelkemben mást, mint a megelégedés kéjérzetét...” – írta pályájára visszatekintve.

Boldog, elégedett és hálás felnőtteket nevelni – jó esetben minden elhivatott pedagógusnak, minden iskolának elsődleges célkitűzése ez. Jókai Mór ilyen felnőtt volt, és számára ez az elégedettség adott ihletet neki ahhoz, hogy megteremtse azokat a fantasztikus világokat, amelyekbe regényein keresztül minket is belevont.

„Milyen boldogok voltunk akkor...” – emlékezett vissza a pápai diákévre az író. Az a biztonságos közeg, amelyet a pápai református kollégium kialakított diákjai számára, inspirációt adott Jókainak is. Ennek nyomait is láthatjuk a kiállításban. Tanult, festett, fordított, írt. Egy tevékeny, lendületes ifjú képe bontakozik ki az édesanyjának írt, kiállításban látható, sőt olvasható levelekből is. És ez a közeg, a Petőfi kapcsán is sokat emlegetett Képzőtársulat ihlette meg Móricot, hogy megírja azt az általa „borzalmasan fantasztikus novellának” nevezett Istenítéletet, amelyet ő maga is élete első novellájaként definiált, és amelynek kéziratát büszkén mutatunk be a látogatóközönségnek.

A tárlat központi falán a fiatal Jókai néz velünk szembe, Móric kisasszony – ahogy néha csúfolták őt itt, Pápán. Egy fiatalos kiállítást álmotunk meg, azt remélve, hogy számos ifjút is megérint, megszólít Jókai életpéldája, fiatalkori útkeresése. Szükség is lehet erre, hiszen manapság a magyartanárok egyik legnagyobb kihívása az, hogyan szeretted meg Jókait a diákokkal – sokat olvashatunk erről.

Nagy kihívást jelentett a kiállítás tervezésekor a tér meghatározása. Könyvtárunknak nincsenek klasszikus értelemben vett kiállítóterei. A tavalyelőtt felállított, és továbbra is működő Petőfi-kiállítás a könyvtár folyosóin tekinthető meg, annak idején szintén sajátos megoldásokat igényelt a tér kialakítása. Most pedig kizárásos alapon az egyik olvasótérhez kellett hozzányúlnunk, amely így szintén többfunkciós térré alakult át. Hálával tartozunk a tervezőknek, hogy meghallották a kéréseinket, a vágyainkat, és nemcsak egy kiállítóteret terveztek meg az íróasztalon, hanem abban is gondolkodtak, hogyan válhatna úgy a kiállítás előnyére a könyvtári funkció, hogy közben a könyvtárlátogatói igények se szenvedjenek kárt: a beugrókba felszerelt ajtóablák, a polcokon elrejtett, plusz tartalmakat hordozó Jókai200 könyvek, az asztalokon elhelyezett, hanganyagokat lejátszó tabletek, az új olvasótermi bútorok, amelyek színeikkel elrendezésükkel harmonizálnak a kiállítás szándékaival.

Az új Jókai-kiállításunk, amelyet tudatosan összekapcsoltunk a már működő Petőfi-tárlatunkkal, reményeink szerint méltó módon állít emléket a mi Jókainknak, a pápai diáknak, a később híressé váló nagy írónak. A tavalyi tanévben mint történelmi emlékhely (Pápai Református Kollégium és Ótemplom) becsatlatkoztunk a Nemzeti Örökség Intézete által működtetett Nemzeti Emlékezetpedagógiai Programba, a hozzánk érkező osztályok a könyvtárban a Petőfi-kiállításra épülő kincskereső játékon keresztül ismerhették meg a Református Kollégium reformkori időszakát. Nyáron átdolgoztuk a programot, és idéntől már a Jókai-tárlatot is játékos módon ismerhetik meg.

Nagyon reméljük, hogy minden, a Református Gyűjtemények könyvtárába betérő diáknak és felnőttnek további inspirációt, mélyre ható, pozitív élményt nyújtanak új kiállításaink és az ahhoz kapcsolódó könyvtárpedagógiai programjaink!

A Jókai200 emlékkiállítás terveink szerint – a NEP programra való tekintettel is – állandó kiállításként működik majd. Szeretettel várunk mindenkit könyvtárunkban!

SCHILDE RENÉ

Dunántúli Református Egyházkerület
Tudományos Gyűjteményei